

مۇندەرىجە

- بىرىنچى، شىنجاڭ ئەزەلدىن كۆپ مىللەت توپلىشىپ
ئولتۇراقلاشقان رايون 1
1. تارىختىن بۇرۇنقى مەزگىللەردىكى شىنجاڭدىكى
ئىرق ۋە مىللەتلەر 1
2. خەن دەۋرىدىكى شىنجاڭنىڭ قەدىمكى مىللەتلىرى
..... 5
3. ۋېي، جىن، شىمالىي ۋە جەنۇبىي سولالىلەر
مەزگىلىدىكى شىنجاڭدىكى مىللەتلەر 13
4. تۈركلەر ۋە غەربىي يۇرت 18
5. تۈبۈتلەرنىڭ شىنجاڭدىكى پائالىيەتلىرى 23
6. ئۇيغۇرلار 28
7. موڭغۇللار ۋە غەربىي يۇرت 34
8. ئويراتلار، جۇڭغارلار ۋە جۇڭغار خانلىقى 40
9. يېقىنقى زاماندىكى شىنجاڭدا كۆپ مىللەت جاي-
لىشىش ۋەزىيىتىنىڭ بەرپا قىلىنىشى 47
- ئىككىنچى، شىنجاڭدا كۆپ خىل دىن تەڭ مەۋجۇت
بولۇپ تۇرغان ۋە تارقالغان 57
1. شىنجاڭدا كۆپ خىل دىن تەڭ مەۋجۇت بو-
لۇپ تۇرۇش ۋەزىيىتىنىڭ شەكىللىنىشى ۋە

- 57 ئۆزگىرىشى
- 61 2. شىنجاڭدىكى ئىپتىدائىي دىنلار
3. شىنجاڭغا ئەڭ بۇرۇن سىرتتىن كىرگەن دىنلار
- 64 4. بۇددا دىنىنىڭ شىنجاڭدا گۈللىنىشى ۋە ئا.
- 67 5. تۈپەن دىنى، مانى دىنى ۋە نېستۇرى دىنىنىڭ جىزلىشىشى
- 70 6. شىنجاڭدا تارقىلىشى
- 74 7. نېستۇرى دىنىنىڭ شىنجاڭدا تارقىلىشى
- 75 8. ئىسلام دىنىنىڭ شىنجاڭغا تارقىلىشى
- 78 9. ئىسلام دىنىنىڭ شىنجاڭدا تارقىلىشى ۋە تە. رەققىي قىلىشى
- 82 10. شىنجاڭنىڭ يېقىنقى زامان تارىخىدىكى دىنلار
- 87 11. ئۈچىنچى، تارىختىكى مەركىزىي ھۆكۈمەتلەرنىڭ شىنجاڭنى ئىدارە قىلىشى
- 87 1. شىنجاڭنىڭ جۇڭگوغا تەۋە بولۇشى تارىخىي تە. رەققىياتىنىڭ مۇقەررەرلىكى
- 87 2. خەن سۇلالىسى دەۋرىدىكى «غەربىي يۇرت قو رۇقچىبەگ مەھكىمىسى» نىڭ تەسىس قىلىنىد. شىنجاڭ باش - ئاخىرى
- 94 3. سۈي، تاڭ سۇلالىلىرىنىڭ شىنجاڭنى ئىدارە

- 100 قىلىپ باشقۇرۇشى
4. يۈەن سۇلالىسىنىڭ شىنجاڭدا قۇرغان ئاپپارات.
- 110 لىرى
5. چىڭ سۇلالىسىنىڭ شىنجاڭنى ئىدارە قىلىش
- 116 سىياسىتى
6. بوزىدەر ئېچىپ چىگرىنى قوغداش — مەركەز.
- زىي ھۆكۈمەتنىڭ شىنجاڭنى ئىدارە قىلىشتىكى
- 127 بىر تۈرلۈك مۇھىم تەدبىرى
7. دۆلەتنىڭ بىرلىكىنى قوغداش ھەر مىللەت
- 143 خەلقنىڭ ئورتاق ئارزۇسى
- تۆتىنچى، «شەرقىي تۈركىستان» مەسىلىسىنىڭ كې-
- 150 لىپ چىقىشى
1. «شەرقىي تۈركىستان» مەسىلىسىنىڭ كېلىپ
- 150 چىقىشى
2. «شەرقىي تۈركىستان» كۈچلىرىنىڭ نەزەرىدە-
- 154 لىرى ۋە ماھىيىتى
3. ئۆمرى قىسقا «شەرقىي تۈركىستان ئىسلام»
- 158 بۆلگۈنچى ھاكىمىيىتى
4. «ئۈچ ۋىلايەت» ئىنقىلابىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى
- 163 مىللىي بۆلگۈنچىلەرگە قارشى كۈرەشلەر
5. «شەرقىي تۈركىستان» كۈچلىرىنىڭ زوراۋان-
- لىق، تېررورلۇق ھەرىكەتلىرىنى كۈچەيتىشنىڭ

- 168 خەلقئارالىق ئارقا كۆرۈنۈشى
6. «شەرقىي تۈركىستان» تېررورچى كۈچلىرىنىڭ
شىنجاڭ تەۋەلىكىدە پەيدا قىلغان بىرقاتار تېر-
رورلۇق ھەرىكەتلىرى 172
7. «شەرقىي تۈركىستان» تېررورچى كۈچلىرى
خەلقئارالىق تېررورچى كۈچلىرىنىڭ بىر قىسمى
..... 179
8. «11 - سېنتەبىر» ۋەقەسىدىن كېيىنكى
«شەرقىي تۈركىستان» تەشكىلاتىنىڭ يېڭى يۈز
لىنىشى 184
9. جۇڭگو ھۆكۈمىتى ھەرقانداق شەكىلدىكى تېر-
رورچىلىققا قارشى تۇرىدۇ 191
- بەشىنچى، يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن كېيىنكى
شىنجاڭنىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالى 195
1. يېڭى جۇڭگو قۇرۇلۇشتىن ئىلگىرىكى شىنجاڭ-
نىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالى 195
2. يېڭى جۇڭگونىڭ قۇرۇلۇشى شىنجاڭنىڭ ئى-
تىسادىي ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىياتى ئۈچۈن يېڭى
بىر دەۋر ئاچتى 196
3. يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن كېيىن، شىنجاڭنىڭ
ئىقتىسادىي تېز سۈرئەتتە تەرەققىي قىلدى 223
4. شىنجاڭنىڭ ئىقتىسادىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتى

- 225 ئۈزلۈكسىز چوڭقۇرلاشتى
5. سىرتقا ئېچىۋېتىش تەدرىجىي كېڭەيتىلىپ،
- 243 تاشقى سودا تېز راۋاجلاندى
6. شىنجاڭنىڭ ئۆزگىچە ساياھەتچىلىكى جۇشقۇن
- 254 راۋاجلاندى
7. ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشكنى ئېچىۋېتىش
- 255 زور مۇۋەپپەقىيەتلەرگە ئېرىشتى
8. شىنجاڭنىڭ قاتناش، ئالاقىلىشىش، ئېنېرگىيە
- 259 سانائىتىنىڭ تەرەققىيات مەنزىسى
- ئالتىنچى، مائارىپ، پەن - تېخنىكا، مەدەنىيەت،
- 280 سەھىيە ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتى
1. يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن بۇيان، شىنجاڭنىڭ
- پەن - تېخنىكىسى تېز تەرەققىي قىلدى، مۇۋەپپەقىيەتلىرى
- 280 پەن - تېخنىكىسى تېز بولدى
2. شىنجاڭدا «پەن - تېخنىكا، مائارىپ ئارقىلىق
- شىنجاڭنى گۈللەندۈرۈش» ئىستراتېگىيىسىنى
- يولغا قويۇشنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتىنى تولۇق تونۇش
- 283 دۆلەت شىنجاڭنىڭ پەن - تېخنىكىسىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشقا ئالاھىدە يۆلەش سىياسەت-لىرىنى چىقاردى
- 286 يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن بۇيان، شىنجاڭنىڭ

- 168 مائارىپ ئىشلىرى شانلىق نەتىجىلەرگە ئېرىشىپ،
 ھەر مىللەت خەلقىنىڭ مەدەنىيەت ساپاسى ئۆز-
 289 لۈكسىز ئۆستى
 172 5. ئاز سانلىق مىللەتلەر مائارىپ ئىشلىرى جۇش
 292 ئۇرۇپ راۋاجلاندى
 179 6. ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئېسىل مەدەنىيەت
 مىراسلىرىغا ۋارىسلىق قىلىندى ۋە جارى
 297 قىلدۇرۇلدى
 184 7. مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىدا يېڭىلىق تېز بولدى،
 ئاممىنىڭ مەدەنىيەت تۇرمۇشى باي، رەڭدار
 301 بولدى
 191 8. ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ تەنتەربىيە ئىشلىرى
 مىزى زور كۈچ بىلەن تەرەققىي قىلدۇرۇلدى
 304
 195 9. ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ تەنتەربىيە پائالىيەتلىرى
 308 گۈللىنىپ تەرەققىي قىلدى
 196 10. شىنجاڭ — داڭلىق «ناخشا — ئۇسسۇل»
 311 ماكانى
 196 يەتتىنچى، خەلقنىڭ تۇرمۇش سەۋىيىسى ۋە تۇرمۇش
 315 سۈپىتىنىڭ ئۆسۈشى
 223 1. شىنجاڭدا يېزا — بازار ئاھالىلىرىنىڭ كى-
 315 رىم سەۋىيىسى يېڭى بالداققا كۆتۈرۈلدى

2. شىنجاڭدا ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ماددىي تۈر-
 316 مۇش شارائىتى زور دەرىجىدە ياخشىلاندى ۳۵۴
3. شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ تۇرمۇش
 سۈپىتىدە تارىخىي خاراكتېرلىك ھالقىش بولدى
 321 ۳۶۴
4. شىنجاڭدا شەھەر - يېزا ئاھالىلىرىنىڭ تۈر-
 مۇشى كۈن كەچۈرۈش تىپىدىن تەرەققىي قىلىش
 تىپىغا ئۆزگەرمەكتە 323 ۳۶۴
5. شىنجاڭنىڭ نامراتلارنى يۆلەش، تەرەققىي قىل-
 دۇرۇش خىزمىتىدە نەتىجە كۆرۈنەرلىك بولدى
 325 ۳۶۵
6. داۋالاش، سەھىيە شارائىتى ئۈزلۈكسىز ياخ-
 شىلىنىپ، خەلقنىڭ تەن ساپاسى ئۈزلۈكسىز
 ئۆستۈرۈلدى 329 ۳۶۵
7. شىنجاڭدا ئىجتىمائىي كاپالەت تۈزۈمى ئىسلا-
 332 ھاتى ئومۇميۈزلۈك ئىلگىرى سۈرۈلدى ۳۶۵
8. كۆپ يوللۇق، كۆپ شەكىللىك يېڭى تىپتىكى
 ئىشقا ئورۇنلىشىش ئەندىزىسى كۈنسايىن مۇ-
 كەممەللەشمەكتە 335 ۳۶۵
- سەككىزىنچى، مىللەتلەرنىڭ باراۋەرلىكى، ئىتتىپاق-
 408 لىقى، دىنغا ئېتىقاد قىلىش ئەركىنلىكىدە چىڭ
 339 تۇرۇش ۳۶۵

1. پارتىيىنىڭ مىللەتلەر سىياسىتىنىڭ شەكىللە-
نىشى ۋە ئاساسىي مەزمۇنى..... 339
2. مىللەتلەر باراۋەرلىكى ۋە مىللەتلەر ئىتتى-
پاقلىقىدا چىڭ تۇرۇش 343
3. مىللىي تېررىتورىيىلىك ئاپتونومىيىدە چىڭ
تۇرۇش ۋە ئۇنى مۇكەممەللەشتۈرۈش 348
4. ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى زور كۈچ
بىلەن تەربىيىلەپ يېتىشتۈرۈش ۋە ئىشلىتىش
..... 353
5. ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ مەدەنىيەت، مائا-
رىپ ئىشلىرىنى راۋاجلاندۇرۇش 356
6. ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ تىل - يېزىقىغا
ھۆرمەت قىلىش ۋە ئۇنى راۋاجلاندۇرۇش 361
7. ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئۆرپ - ئادەتلىرىگە
ھۆرمەت قىلىش 364
8. پارتىيىنىڭ دىنىغا ئېتىقاد قىلىش ئەركىنلى-
كى سىياسىتى ئەڭ ياخشى 368
9. دىنىغا ئېتىقاد قىلىش ئەركىنلىكى سىياسىتى-
نى ئومۇميۈزلۈك توغرا ئىزچىللاشتۇرۇش 370
10. قانۇن بويىچە دىن ئىشلىرىنى باشقۇرۇشنى
كۈچەيتىش 374
- توققۇزىنچى، شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش

- بىڭتۇەننىڭ قۇرۇلۇشى، تەرەققىي قىلىشى ۋە
- 380 رولى
2. بوزيەر ئۆزلەشتۈرۈش، چېگرا رايونىنى قوغداش
- دۆلەتنىڭ چېگرا مۇداپىئەسىنى مۇستەھكەملەش.
- 383 تىكى بىر تۈرلۈك مۇھىم سىياسىتى
3. ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەننى قۇرۇش
- رۇش ئۇزۇن مەزگىلگىچە تىنچلىقنى ساقلاشتىكى
- 386 بىر تۈرلۈك ئىستراتېگىيىلىك تەدبىر
4. شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى
- ئەگىرى - توقايلىق ئىچىدە تەرەققىي قىلىپ
- 390 زورايدى
5. بىڭتۇەن شىنجاڭنىڭ مۇقىملىقى ۋە تەرەققىدە
- 399 ياتىدا مۇھىم رول ئوينىدى
6. بوزيەر ئۆزلەشتۈرۈش، چېگرا رايونىنى قوغداش
- جەريانىدا يەرلىك ھۆكۈمەتلەر بىلەن زىچ مۇناسىۋەت
- 401 سىۋەت ئورناتتى
7. شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى
- تۈەننىڭ باشقۇرۇش تۈزۈلمىسى قانۇن - تۈزۈم
- 403 زۇملىشىشكە قاراپ ماڭدى
- ئونىنچى، دۆلەتنىڭ شىنجاڭنىڭ تەرەققىياتىنى قوللاش
- 408 لىشى
1. مەركىزىي ھۆكۈمەتنىڭ شىنجاڭنى سىياسەت

- 408 جەھەتتىن قوللىشى
- 339 2. مەركىزىي ھۆكۈمەتنىڭ شىنجاڭنى مالىيە
- 415 جەھەتتىن قوللىشى
- 343 3. دۆلەت شىنجاڭنىڭ مۇقىم مۈلكىگە سالىدىغان
- 417 مەبلىغىنى ئۆزلۈكسىز كۆپەيتتى
- 348 4. نېفىت، تەبىئىي گازنى ئېچىش ئارقىلىق
- 423 شىنجاڭغا بەخت يارىتىش
5. دۆلەتنىڭ قوللىشى ئاستىدا، شىنجاڭنىڭ
- 353 ۋېكولوگىيىلىك مۇھىت قۇرۇلۇشى يەنىمۇ
- 429 كۈچەيدى
- 356 6. مەركىزىي ھۆكۈمەت شىنجاڭنىڭ ئىختىساس-
- لىقلار بايلىقىنى ئېچىشنى زور كۈچ بىلەن
- 432 قوللىدى
7. ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ خەلق-
- 364 ئارا پۇل مۇئامىلە تەشكىلاتى چەت ئەل ھۆكۈ-
- مەتلىرىنىڭ قەرز پۇللىرىدىن ئاكتىپ پايدىلى-
- 437 نىشقا مەدەت بەردى
8. مەملىكەتتىكى باشقا ئۆلكە، ئاپتونوم رايون،
- 370 شەھەرلەر شىنجاڭنى زور كۈچ بىلەن قوللىدى
- 438 خاتىمە
- 440 خاتىمە
1. مەركەزنىڭ غەربىي رايونىنى كەڭ كۆلەمدە

- ئېچىش ئىستراتېگىيىسىنى يولغا قويۇشنىڭ
- 440 ئەھمىيىتى
2. ئۇل مۇئەسسەسەلەر قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ،
مەبلەغ سېلىش ۋە تەرەققىيات مۇھىتىنى
443 ياخشىلاش
3. ئەۋزەل بايلىقنى ئايلاندۇرۇشتا چىڭ تۇرۇپ،
ئۆزگىچە كەسىپلەر تەرەققىياتىنى تېزلىتىش
447
4. ئەنئەنىۋى كەسىپلەرنى يۇقىرى يېڭى تېخنىكا
ئارقىلىق ئۆزگەرتىپ، بايلىقلارنى ئېچىش
449 كۆلىمىنى كېڭەيتىش
5. 3 - كەسىپنى زور كۈچ بىلەن تەرەققىي قىلدۇرۇپ،
ئۆزگىچە ساياھەتچىلىكنى گەۋدىلەندۈرۈش
452
6. پەن - تېخنىكا تەرەققىياتىنى پائال ئىلگىرى
سۈرۈپ، ئىختىساس ئىگىلىرىنى تەربىيەلەشنى
453 تېزلىتىش
7. ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى قوغداپ، سىجىل تەرەققىيات يولىدا چىڭ تۇرۇش
455
8. غەربىي رايوننى كەڭ كۆلەمدە ئېچىش ئىستراتېگىيىسى يولغا قويۇلغان ئىككى يىلدىن بۇيان

463 قولغا كەلتۈرۈلگەن مۇۋەپپەقىيەتلەر

قوشۇمچە: شىنجاڭنىڭ تارىخى ۋە تەرەققىياتى